



Redakcja: Grzegorz Gil (dyrektor IEŚ), Anton Saifullayev
(zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji),
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Damian Szacawa,
Agata Tatarenko

Nr 1654 (159/2026) | 06.07.2026

ISSN 2657-6996
© IEŚ

Robert Rajczyk

Węgry: kontrowersje wokół politycznego planu przebudowy państwa

Radykalna ofensywa polityczna węgierskiego premiera, która przewiduje instytucjonalną i strukturalną reformę państwa, obejmującą przede wszystkim wymianę elit, kampanię antykorupcyjną, lustrację oraz zmiany w systemie wyborczym i mediach publicznych, a w perspektywie także nową Ustawę zasadniczą, krytykowana jest jako działanie podyktowane doraźnym interesem politycznym rządzącej partii Szacunek i Wolność (*Tisztelet és Szabadság*, TISZA). Ugrupowanie Pétera Magyara utrzymuje jednak, że realizuje wolę wyborców w zakresie przywracania praworządności i zwiększania partycypacji społecznej w procesie rządzenia.

Wymiana elit. Szesnasta zmiana węgierskiej Ustawy zasadniczej, podpisana przez prezydenta i opublikowana w Dzienniku Urzędowym (*Magyar Közlöny*), przewiduje ograniczenie możliwości sprawowania funkcji premiera jedynie do dwóch kadencji. Procedowana obecnie siedemnasta nowelizacja zakłada natomiast wprowadzenie limitu trzech kadencji posła do Zgromadzenia Narodowego, granicę wieku 70 lat dla sędziów Trybunału Konstytucyjnego oraz większy wpływ środowiska sędziowskiego na obsadę stanowisk prezesów Narodowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego. Ograniczony miałby natomiast zostać zakres podmiotowy materii wymagającej kwalifikowanej większości dwóch trzecich głosów. Kontrowersje wzbudza jednak przede wszystkim zapis o zakończeniu kadencji urzędującego prezydenta Węgier następnego dnia po wejściu w życie zmian ustawowych. Premier Magyar twierdzi, że w realizowanych konsultacjach społecznych, dotyczących tych uregulowań, 95% uczestników poparło wygaśnięcie mandatu Tamása Sulyoka¹. W tej sytuacji, zgodnie z projektem, maksymalnie na pięć lat wybrana zostanie kolejna głowa państwa. We wrześniu natomiast ma się rozpocząć kompleksowa debata nad kształtem nowej Ustawy zasadniczej Węgier. Wiceminister György Velkey zapowiedział również stworzenie bardziej proporcjonalnego niż obecny systemu wyborczego, także z udziałem partii pozaparlamentarnych².

Kampania antykorupcyjna. Konsultacjami społecznymi objęto już projekt ustawy o utworzeniu Narodowego Urzędu ds. Odzyskiwania i Ochrony Mienia (*Nemzeti Vagyron-visszaszerzési és Védelmi Hivatal*, NVVH). Zadaniem tego organu będzie badanie przypadków nielegalnego wykorzystania własności publicznej oraz nadużyć z tym związanych i odzyskiwanie utraconego mienia. Czteroosobowe kierownictwo urzędu, który *de facto* będzie rodzajem prokuratury, wybierane ma być przez parlament na sześcioletnią kadencję, bez możliwości jej odnowienia. Projekt ustawy przewiduje również, że jeżeli co najmniej 75% przychodów podmiotu gospodarczego pochodziłoby z zamówień publicznych lub koncesji w roku podatkowym, a dochodzenie NVVH wykazałoby ryzyko dalszych szkód w mieniu publicznym, przedsiębiorstwo mogłoby zostać objęte nadzorem państwa. Utworzenie specjalnego urzędu badającego wykorzystanie majątku narodowego w okresie ostatnich 16 lat, było jedną ze sztandarowych obietnic wyborczych partii TISZA. Jego funkcjonowanie ma być finansowane ze środków pochodzących z likwidacji Urzędu Ochrony Suwerenności (*Szuverenitásvédelmi Hivatal*, SZVH), a efekty działalności mają posłużyć do finansowania wydatków społecznych³.

Zmiany w mediach publicznych. 26 czerwca weszła w życie nowelizacja ustawy regulującej funkcjonowanie mediów publicznych na Węgrzech. Celem zmian jest wyeliminowanie możliwości wykorzystywania mediów

¹ Zob. https://egyeztetes.kormany.hu/egyeztetes/tarsadalmi-parbeszed-az-alaptoirveny-17-modositasarol?fbclid=IwdGRjcASmC7l0ZGNwBKYKSGNsY2sEpgpGZXh0bgNhZW0CMTEAc3J0YyWZhchBfaWQMMzUwNjg1NTMxNzI4AAEe2UEhHj8bEbsxr3y3VcglYaWG-p89cI3mdCZM49d9tg9tKzR5i6AYW_PIDK0_aem_2v_dRam_cUzc9DrvAgODQ [04.07.2028].

² Zob. https://nepszava.hu/3326926_a-parlamenten-kivuli-partokat-is-bevonnak-valasztasi-rendszer [04.07.2026].

³ Zadaniem tego utworzonego w 2024 r. organu było badanie zewnętrznych wpływów politycznych w węgierskim dyskursie publicznym (*Komentarze IEŚ*, nr 1162).



publicznych do realizacji polityki medialnej rządzących. Powstaną dwie spółki medialne: Węgierskie Radio i Telewizja (*Magyar Rádió és Televízió Nonprofit Zrt.*) oraz Węgierska Agencja Telegraficzna (*Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt.*, MTI). Kierownictwa mediów publicznych oraz regulatora rynków medialnych mają być wybierane w otwartych konkursach. Powołana zostanie także Niezależna Rada Mediów Publicznych (*Független Közmédia Testület*), która będzie monitorować niezależność i zarządzanie mediami publicznymi⁴. Zadaniem nowo utworzonego Funduszu Prasowego (*Sajtóalap*) będzie natomiast wspieranie niezależności mediów⁵.

Tymczasem były minister administracji i rozwoju regionalnego Tibor Navracsics oraz była pełnomocnik rządu ds. Badań Kosmosu Orsolya Ferencz wystosowali list otwarty, w którym proszą prawników przedsiębiorców o wsparcie dla konglomeratu medialnego kojarzonego z poprzednią koalicją rządową. Z problemami finansowymi boryka się również wydawany od 153 lat lewicowy dziennik „Nepszáva”⁶.

Lustracja. Odtajnieniem i upublicznieniem akt agentów komunistycznych służb bezpieczeństwa działających przed 1990 r., które mają być dostępne od 22 października, ma się zająć 11-osobowa komisja złożona z historyków, archiwistów i funkcjonariuszy służb specjalnych. Kontrowersje w związku z zapowiedzią ujawnienia budzi zakres zniszczenia akt oraz utajnienie niektórych dokumentów ze względu na bezpieczeństwo narodowe. Z kolei część osób figurujących w rejestrach to ofiary inwigilacji, a nazwiska innych zostały stamtąd usunięte. Zdaniem niektórych specjalistów, na podstawie istniejących fizycznie akt nie jest możliwe sporządzenie pełnej listy agentów. Wcześniej podobne inicjatywy lustracyjne były mało skuteczne, głównie ze względu na bieżące interesy polityczne, natomiast same dokumenty wykorzystywano niekiedy w walce politycznej, a klauzula tajności sprzyjała tworzeniu i rozpowszechnianiu teorii spiskowych. Propozycja TISZA, którą poddano konsultacjom społecznym, ma ułatwić badania historyczne oraz umożliwić dostęp online do akt komunistycznych agentów.

Komentarz. Zaproponowany przez premiera Magyara program przebudowy funkcjonowania państwa – „Oczyszczający ogień” (*Tisztító tűz*) – budzi kontrowersje przede wszystkim ze względu na ograniczenie biernego prawa wyborczego do parlamentu, jak i ryzyko koniunkturalnej działalności posłów podczas sprawowania przez nich ostatniej dopuszczalnej limitem kadencji. Wątpliwości niektórych politologów budzi zapowiedź zakończenia kadencji urzędującego prezydenta poprzez jednozdaniową poprawkę⁷, co rodzi pytania o instrumentalne wykorzystanie kwalifikowanej większości parlamentarnej do realizacji bieżącego interesu politycznego⁸. Co więcej, jak wskazuje opozycja, część nowych uregulowań ustawowych przed uchwaleniem nie została poddana konsultacjom społecznym. TISZA zapewnia jednak, że realizuje wolę wyborców wyrażoną w wyborach z 12 kwietnia 2026 r. w zakresie przywracania praworządności i zwiększania partycypacji społecznej w procesie rządzenia. Przejawia się to m.in. powołaniem pełnomocnika rządu ds. humanitarnych i funkcjonalnych Węgier

⁴ Większość rządząca może nominować trzech członków rady na czteroletnią kadencję, partie opozycyjne mają możliwość wskazania także trzech przedstawicieli, a organizacje zawodowe dziennikarzy i branży medialnej mogą przedstawić trzech kandydatów na pięcioletnią kadencję.

⁵ Fundusz ma wspierać realizację misji publicznej. Od 2028 r. media publiczne mają działać w oparciu o trzyletni budżet. O wsparcie finansowe na realizację programów i projektów medialnych będą mogły również wnioskować media komercyjne, a ich aplikacje oceniać mają niezależne komisje ekspertów.

⁶ Mowa tutaj o przedsiębiorstwie Mediaworks, które zwalnia pracowników, zaprzestało wydawania trzech tabloidów, a dziennik „Magyar Nemzet” i 12 innych dzienników regionalnych przekształcić zamierza w tygodniki. Kłopoty tej firmy spowodowały również problemy lewicowego dziennika „Nepszáva”, ponieważ należąca do koncernu drukarnia zażądała od wydawcy gazety uregulowania należności za druk, co m.in. uniemożliwia ukazywania się wersji papierowej.

⁷ Kwestię projektu ustawowego wygaszenia mandatu na prośbę prezydenta Węgier badała w Budapeszcie Komisja Wenecka. Wcześniej Tamás Sulyok zwrócił się z podobnym wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego, ale 7 z 15 sędziów wyłączyło się z rozpatrywania sprawy, co uniemożliwiło jej dalsze procedowanie.

⁸ Ustanowienie granicy wieku dla sędziów Trybunału Konstytucyjnego oznaczałoby wygaśnięcie mandatów czterech sędziów obecnego składu, w tym przewodniczącego. Jego dymisji P. Magyar domagał się już w wieczór wyborczy 12 kwietnia.



(„Komentarze IEŚ”, nr 1635) oraz uruchomieniem na rządowej stronie internetowej możliwości zgłaszania uwag do projektów zmian ustawowych⁹.

Tymczasem z czerwcowego sondażu pracowni IDEA Intézet wynika, że TISZA może liczyć na poparcie 60% wyborców, Fidesz – 21%, a MHM – 5%¹⁰. Pozostałe ugrupowania polityczne nie przekroczyły w badaniu progu umożliwiającego utworzenie frakcji parlamentarnej.

⁹ Według premiera, na podstawie sugestii obywateli, do projektu siedemnastej nowelizacji wprowadzono kilka zmian. Kadencja sędziów Trybunału Konstytucyjnego ma wynosić 9 lat bez możliwości reelekcji, a prezesi Narodowej Rady Sądownictwa oraz Sądu Najwyższego (Kuria) powoływani mają być na 6 lat, także bez możliwości reelekcji. Rada Budżetowa ma stracić prawo weta w odniesieniu do projektu ustawy budżetowej, a limit kadencji w parlamencie ma być wprowadzony dopiero od kolejnych wyborów.

¹⁰ Zob. <https://www.facebook.com/ideaintezet/photos/a-v%C3%A1llaszt%C3%A1sok-%C3%B3ta-is-jelent%C5%91sen-b%C5%91v%C3%BClt-a-tisza-t%C3%A1boraugyan-az-elm%C3%BAlt-hetekben-to/1320505463497430/> [04.07.2026]. Z kolei w badaniu Medián dla hvg.hu, TISZA może liczyć na 60% poparcia, a Fidesz – 18%, por. https://hvg.hu/360/20260701_tetozo-tisza-elszivargo-fidesz [04.07.2026]. Natomiast w sondażu centrum badawczego 21 Kutatóközpont, 57% wyborców głosowałoby na TISZA, a 20% na Fidesz – zob. <https://24.hu/belfold/2026/07/03/21-kutato kozpont-felmeres-2026-junius-breaking/> [04.07.2026].